

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 44/00-133

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Jána Klučku a sudcov Alexandra Bröstla a Jána Mazáka na verejných zasadnutiach prerokoval podnet P. S., bytom P., a T. B., bytom P., zastúpených advokátom JUDr. J. H., B. B., proti mestu Prešov, zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci porušenia ich základných práv podľa čl. 27 ods. 1, čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 12 ods. 1 vety druhej, čl. 13 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 27 ods. 1 a čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 1, čl. 2 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom mesta Prešov – Mestskej polície v Prešove ako poriadkového orgánu mesta Prešov počas petičnej akcie „Petícia za vyvesenie tibetskej vlajky“ 10. marca 2000 a 5. januára 2001 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom mesta Prešov – Mestskej polície v Prešove počas petičnej akcie 10. marca 2000 bolo porušené petičné právo P. S. a T. B. podľa čl. 27 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Postupom mesta Prešov – Mestskej polície v Prešove počas petičnej akcie 10. marca 2000 bolo porušené právo na informácie P. S. podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

3. Vo zvyšnej časti podnetu nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 26. mája 2000 doručené podanie P. S., bytom P., a T. B., bytom P. (ďalej len „navrhovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. J. H., B. B., označené ako „Podnet na začatie konania podľa čl. 130 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky“ s prílohami. Z dôvodov uvedených v podnete navrhovatelia požadovali, aby ústavný súd po jeho prijatí na konanie rozhodol nálezom: „Postupom pracovníkov Mestskej polície v Prešove ako orgánu mesta Prešov zriadeného na základe § 10 ods. 2 zák. č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, ktorým dňa 10. 3. 2000 v rozmedzí od 14.00 zhruba do 15.30 hod. žiadali osoby poverené zberom podpisov pod petíciu za vyvesenie tibetskej vlajky a podnecovateľov P. S. a T. B. o predloženie povolenia na zvláštne užívanie verejného priestranstva, žiadali ich o odstránenie stolíka s petičnými hárkami, o presun na iné miesto a zakázali im zhotovovať zvukovoobrazové a obrazové záznamy z ich konania, došlo k porušeniu ústavných práv podnecovateľov podľa čl. 27 ods. 1 ústavy, podľa čl. 26 ods. 1, 2 ústavy, podľa čl. 12 veta druhá, čl. 13 ods. 1 ústavy v spojitosti s čl. 27 ods. 1 a čl. 26 ods. 1, 2 ústavy, podľa čl. 1 ústavy, podľa čl. 2 ods. 1 a 3 ústavy a podľa čl. 10 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“. Ústavný súd podnet navrhovateľov predbežne prerokoval na svojom neverejnom zasadnutí a po zistení, že spĺňa všetky zákonom predpísané náležitosti upravené v § 20 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a že nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona, 28. júna 2000 rozhodol o jeho prijatí na konanie. Ústavný súd vyzval 3. júla 2000 primátora mesta Prešov na písomné vyjadrenie k podnetu navrhovateľov a s týmto písomným vyjadrením následne oboznámil právneho zástupcu navrhovateľov.

Nakoľko účastníci konania nesúhlasili s upustením od ústneho pojednávania, podľa § 30 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa vo veci podnetu navrhovateľov uskutočnili dve ústne pojednávania 8. a 21. decembra 2000, na ktorých ústavný súd vykonal dokazovanie nevyhnutné na zistenie stavu veci. Dokazovanie bolo vykonané jednak výsluchom svedkov – zamestnancov Mestskej polície v Prešove M. M., P. L., V. M., J. J., S. O., operačného pracovníka Mestskej polície v Prešove P. C., vedúceho referátu životného prostredia Mestského úradu v Prešove Ing. J. D., účastníkov petičnej akcie J. Š. a M. P., ako aj premietnutím videokazety so záznamom časti petičnej akcie navrhovateľov.

1. K namietanému porušeniu petičného práva

podľa čl. 27 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky

Navrhovatelia vo svojom podnete predovšetkým namietali porušenie svojho petičného práva podľa čl. 27 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len

„ústava“) postupom mesta Prešov – Mestskej polície v Prešove ako poriadkového orgánu mesta Prešov. K jeho porušeniu malo dôjsť 10. marca 2000 v popoludňajších hodinách na Hlavnej ulici v Prešove, kde navrhovatelia (spolu s ďalšími osobami) zorganizovali petičnú akciu „Petícia za vyvesenie tibetskej vlajky“. Počas trvania tejto akcie niektorí jej účastníci bubnovali na tamtamy. Navrhovatelia uviedli, že táto akcia sa stala predmetom pozornosti zamestnancov Mestskej polície v Prešove celkom trikrát (dve hliadky), pričom títo od jej účastníkov požadovali rôzne povolenia, ako napríklad „povolenie na záber verejného priestranstva“, „povolenie na akciu“, resp. „povolenie na hudobnú produkciu“, a to aj napriek argumentácii navrhovateľov a ďalších účastníkov petičnej akcie, že výkon ústavou garantovaného petičného práva nepodlieha žiadnej povoľovacej a ani oznamovacej povinnosti. Vychádzajúc z uvedeného navrhovatelia tvrdili, že popísaný postup zamestnancov Mestskej polície v Prešove „v časti, kde žiadali osoby poverené zberom podpisov pod petíciu za vyvesenie tibetskej vlajky o predloženie povolenia na zvláštne užívanie priestranstva, vyzvali tieto osoby na presun pred hotel Savoy a kázali im odnieť stolík slúžiaci na podpisové hárky a propagačné materiály, je v rozpore so zákonom č. 85/1990 Zb. o petičnom práve i s Ústavou Slovenskej republiky“, v dôsledku čoho im bol „znemožnený výkon petičného práva, ktorý garantuje ústava v článku 27“.

Mesto Prešov, zastúpené advokátkou JUDr. I. R. (ďalej len „odporca“), vo svojom písomnom vyjadrení zo dňa 6. septembra 2000 nespochybnilo fakt, že na Hlavnej ulici v Prešove sa dňa 10. marca 2000 uskutočnila petičná akcia navrhovateľov doprevádzaná ich „hudobnou produkciou“, t. j. hrou na tamtamy niektorými z jej účastníkov. Podľa ďalšieho tvrdenia odporcu však jediným dôvodom na zásah zamestnancov mestskej polície bola práve táto hudobná produkcia (bubnovanie) a nakoľko túto „nepovažujeme za súčasť výkonu petičného práva podnecovateľov“, postupom spomínaných zamestnancov, ktorí sa dožadovali povolenia na zvláštne užívanie verejného priestranstva, preto ani „nemohlo dôjsť k zásahu do ich petičného práva“, takže „K zisteniu okolností rozhodujúcich pre oprávnenie hudobnej produkcie smeroval postup zamestnancov mestskej polície. Nebolo ani cieľom tohto postupu, ani nemožno z konkrétnych úkonov zamestnancov mestskej polície vyvodit' záver, že by sa akýmkoľvek spôsobom snažili, alebo, že by v skutočnosti zasiahli do petičného práva podnecovateľov, obmedzili alebo znemožnili“. Orientáciu zamestnancov Mestskej polície v Prešove iba na preukázanie povolenia na zvláštne užívanie verejného priestranstva na účely hudobnej produkcie [a podľa čl. 8 ods. 2 písm. c) všeobecne záväzného nariadenia (ďalej len „VZN“) mesta Prešov č. 63/1996 o čistote mesta] potvrdili vo svojich svedeckých výpovediach zhodne aj všetci vypočutí zamestnanci Mestskej polície v Prešove na ústnom pojednávaní ústavného súdu 8. decembra 2000.

Podľa čl. 27 ods. 1 ústavy sa petičné právo zaručuje, pričom súčasťou tejto ústavnej garancie je aj povinnosť štátnych a iných orgánov zdržať sa akýchkoľvek zásahov, ktoré by komukoľvek bránili vo výkone jeho práva. Petičné právo je garantované aj zákonnou úpravou, podľa ktorej (§ 2 zákona č. 85/1990 Zb.

o petičnom práve v znení neskorších predpisov) vo výkone petičného práva sa nesmie nikomu brániť. Hoci zákon o petičnom práve upravuje dve obmedzenia petičného práva (§ 2 druhá veta a § 4 ods. 2), medzi tieto nepatrí aj oprávnenie orgánu verejnej moci brániť vo výkone petičného práva z dôvodov, ktoré priamo nesúvisia s jeho výkonom, prípadne ide o dôvody, ktoré možno a je potrebné riešiť osobitne, avšak bez ujmy samotnému výkonu petičného práva. Preto pri takomto zásahu orgánu verejnej moci nesmie dôjsť k následku, ktorý by znamenal zmarenie alebo fyzické znemožnenie jeho ďalšieho výkonu.

Po dvoch ústnych pojednávaniach a vykonanom dokazovaní považoval ústavný súd za preukázané, že 10. marca 2000 sa na Hlavnej ulici v Prešove uskutočnila petičná akcia „Petícia za vyvesenie tibetskej vlajky“ sprevádzaná bubnovaním na tamtamy, organizátormi a účastníkmi ktorej boli aj samotní navrhovatelia. Úlohou ústavného súdu v danom prípade nebolo posúdenie, prípadne hodnotenie, či takéto bubnovanie možno považovať za „inú kultúrnu produkciu“ v zmysle čl. 8 ods. 2 písm. c) VZN mesta Prešov č. 63/1996 o čistote mesta, prípadne za „hudobnú produkciu“ v zmysle § 1 ods. 1 písm. b) zákona č. 96/1991 Zb. o verejných kultúrnych podujatiach, ktorej uskutočnenie môže podliehať povoľovaciemu, resp. oznamovaciemu konaniu pred príslušným štátnym alebo samosprávnym orgánom. Nakoľko v zmysle ústavnej a zákonnej úpravy výkon petičného práva nepodlieha žiadnemu z takýchto konaní, predmetom pozornosti ústavného súdu bolo predovšetkým zisťovanie, či a akým spôsobom, prípadne v akom rozsahu sa vyžadovanie povolenia ohľadom takejto hudobnej produkcie zamestnancami Mestskej polície v Prešove prejavilo na priebehu a ďalšom trvaní petičnej akcie navrhovateľov. Z vykonaného dokazovania ústavný súd zistil, že zamestnanci Mestskej polície v Prešove (hliadky č. 11 a 12) 10. marca 2000 opätovne požadovali od navrhovateľov písomné povolenie na užívanie, resp. záber verejného priestranstva z dôvodu ich „hudobnej produkcie“ a za tým účelom aj požiadali jedného z navrhovateľov (T. B.), aby si takéto povolenie zadovážil na Mestskom úrade v Prešove. Požadované písomné povolenie sa však navrhovateľom v priebehu svojej petičnej akcie nepodarilo zadovážiť. Ako už bolo uvedené, ani za tejto situácie, t. j. pri nezadovážení písomného povolenia na kultúrnu či inú hudobnú produkciu „doprevádzajúcu“ petičnú akciu, nevzniká žiadnemu orgánu verejnej moci oprávnenie na akýkoľvek zásah, či dokonca obmedzenie výkonu petičného práva (tento stav sa môže stať iba dôvodom na zákaz alebo obmedzenie tej činnosti, ktorá udeleniu príslušného povolenia podlieha). Zadovážením takéhoto povolenia (-í) nemožno takisto podmieňovať ďalší výkon petičnej akcie, nakoľko ani ústavná a ani zákonná úprava takúto podmienku výkonu petičného práva neustanovuje. Z vykonaného dokazovania (najmä z videokazety zachytávajúcej priebeh petičnej akcie navrhovateľov) ústavný súd zistil, že zamestnanci Mestskej polície v Prešove postupovali tak, že získaním požadovaného písomného povolenia podmienili nielen ďalšie konanie „hudobnej produkcie“, ale aj samotnej petičnej akcie navrhovateľov („bez papiera to musíte zbalit“). Keďže takéto povolenie sa navrhovateľom nepodarilo zadovážiť, rozhodli nielen o ukončení „hudobnej produkcie“, ale aj samotnej petičnej akcie navrhovateľov. Na druhom ústnom pojednávaní 21.

decembra 2000 vykonal ústavný súd dôkaz listinou „Hlásenie dennej smeny zo dňa 10. 3. 2000“, z ktorej vyplynulo, že 10. marca 2000 o 13.20 h bola pred Mestský úrad v Prešove poslaná hliadka mestskej polície č. 12 s úlohou, „aby ukončili petičnú akciu vzhľadom k tomu, že tam vyhrávajú na bubnoch rovno pred MsÚ – sú hluční“, pričom ďalšie hlásenie z toho istého denného záznamu o 14.01 dokladuje splnenie tejto úlohy tak, že: „akciu pred MsÚ skončili, prestali hrať na bubnoch a zložili stolík, zdržujú sa však ešte na mieste“.

Aj zo svedeckej výpovede operačného pracovníka Mestskej polície v Prešove, ku ktorej došlo na druhom ústnom pojednávaní ústavného súdu 21. decembra 2000, vyplynulo, že kvôli narušovaniu verejného poriadku „som tam poslal ďalšiu hliadku, aby preverili danú skutočnosť a túto akciu ..., proste im to tam zrušili, že nemôžu tam narušovať verejný poriadok ...“.

Z takto zisteného skutkového stavu vyplynulo, že tri zásahy zamestnancov Mestskej polície v Prešove (ktoré títo vykonávali aj na pokyn operačného pracovníka) viedli k tomu, že navrhovatelia, ako aj ostatní účastníci boli 10. marca 2000 nútení ukončiť petičnú akciu „Petícia za vyvesenie tibetskej vlajky“.

Z vykonaného dokazovania ústavný súd zistil, že mesto Prešov – Mestská polícia v Prešove tým, že jej zamestnanci podmienili ďalší výkon petičného práva navrhovateľov zadovážením písomného povolenia na hudobnú produkciu doprevádzajúcu ich petičnú akciu a po nezadovážení takéhoto povolenia túto petičnú akciu ukončili, porušilo základné právo navrhovateľov podľa čl. 27 ods. 1 ústavy.

2. K namietanému porušeniu slobody prejavu a práva na informácie

podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy

V súvislosti so zabezpečením filmovej a obrazovej dokumentácie z petičnej akcie navrhovatelia namietli aj porušenie svojich základných práv podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy. Navrhovatelia v tejto súvislosti uviedli: „Policajti natáčanie na videokameru i fotografovanie podnecovateľom i osobám organizujúcim petičnú akciu zakázali s tým, že si „neprajú, aby boli natáčaní a fotografovaní“, nakoľko na toto nemajú povolenie. Kameraman i podnecovateľ P. S. výzvu poslúchli“. Postup zamestnancov Mestskej polície v Prešove, ktorí od organizátorov petičnej akcie vyžadovali povolenie na svoje snímanie videokamerou, ako aj vyhotovovanie fotografických snímok, navrhovatelia posúdili ako „znemožnenie výkonu práva garantovaného čl. 26 ústavy a čl. 10 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“.

Vo svojom písomnom vyjadrení k tejto časti podnetu navrhovateľov odporca uviedol: „Sme toho názoru, že aj zamestnanci mestskej polície majú právo na ochranu svojej osobnosti tak podľa ustanovenia § 11 a 12 Občianskeho zákonníka,

ako aj podľa článku 19 ods. 3 Ústavy SR, podľa ktorej má každý právo na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe. Takýmto zhromažďovaním údajov o svojej osobe môže byť aj zhromažďovanie obrazových záznamov zo svojej osoby. Aj keď zamestnanci mestskej polície sú v postavení verejného činiteľa, ani tento status im neznemožňuje uplatňovať právo podľa vyššie citovaného článku ústavy a ustanovení Občianskeho zákonníka. Domnievame sa, že zamestnanec mestskej polície mal právo ohradiť sa voči zhromažďovaniu záznamov voči svojej osobe.“

Z obsahu podnetu a z písomného vyjadrenia odporcu bolo ústavnému súdu známe, že priebeh petičnej akcie navrhovateľov bol jej organizátormi a účastníkmi jednak zaznamenaný na videokameru a dokumentovaný aj prostredníctvom fotografických snímok. Po vykonaní dôkazov premietnutím videokazety a výsluchom zamestnancov Mestskej polície v Prešove ústavný súd zistil, že niektorí z nich sa ohradili voči tomu, aby boli pri výkone svojej služobnej činnosti (a bez predošlého udelenia súhlasu) snímaní videokamerou a fotografovaní. V tejto súvislosti bol tiež dokladovaný disciplinárny postih jedného zo zamestnancov Mestskej polície v Prešove za jeho nesprávny postup voči účastníkovi petičnej akcie, ktorý jej priebeh (vrátane postupu tohto zamestnanca mestskej polície) snímal videokamerou. Pri rozhodovaní o tejto časti podnetu navrhovateľov ústavný súd (a v súlade so svojou stabilnou judikatúrou I. ÚS 65/98, I. ÚS 78/99) zoberal do úvahy, že v konaní o podnete je možné namietat' len porušenie svojich práv, a nie aj práv iných osôb. Nakoľko žiaden z predkladateľov podnetu ale nezachytával priebeh petičnej akcie na videokameru a nakoľko osoba, ktorá tento videozáznam zhotovovala, sa na ústavný súd so svojím podnetom na porušenie základného práva podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy neobrátila, ústavný súd sa (a z tohto dôvodu) podnetom namietajúcim porušenie základného práva podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy zaoberal len v rozsahu, v akom bolo tvrdené porušenie tohto základného práva namietané jedným z navrhovateľov (P. S.), a to pri zhotovovaní fotodokumentácie z petičnej akcie.

Sloboda prejavu a právo na informácie sa zaručujú podľa čl. 26 ústavy, pričom ústavou upravené (a pritom jediné) obmedzenia ich výkonu sú upravené v čl. 26 ods. 4. Medzi tieto obmedzenia patrí aj „ochrana práv a slobôd iných“. Pri uplatňovaní týchto základných práv ide o vytvorenie primeranej rovnováhy medzi právom na informácie na strane jednej a právom na súkromie toho (tých), o ktorom sa informácie získavajú, pričom sa uznáva, že u osôb verejného záujmu dochádza k zúženiu priestoru ich súkromnej sféry, v dôsledku čoho sa primerane znižuje aj úroveň ochrany ich osobnostných práv. Parlamentné zhromaždenie Rady Európy vo svojej rezolúcii 1165 z 26. júna 1998 venovanej právu na súkromie uvádza, že verejne činné osoby (*public figures*) ... musia rešpektovať, že osobitné postavenie, ktoré zastávajú v spoločnosti (a v mnohých prípadoch na základe svojho vlastného rozhodnutia), automaticky vyvoláva tlak na ich súkromie“. Každá osoba vystupujúca na verejnosti musí (a v dôsledku toho) strpieť zvýšenú kontrolu verejnosti nad takouto svojou činnosťou. Aj pri výkone základných práv podľa čl.

26 ústavy je prirodzene nutné rešpektovať základné práva a slobody toho, o ktorom sa informácie získavajú, vrátane jeho práva na súkromie, práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti a mena, ako aj práva na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe podľa čl. 16, resp. 19 ústavy. Ak by preto v dôsledku výkonu základného práva na informácie došlo k zásahu do takýchto práv, každý postihnutý má právo sa brániť použitím ktoréhokoľvek zo zákonných prostriedkov ich ochrany upravených v § 13 Občianskeho zákonníka. Toto právo nemožno odňať ani osobám verejného záujmu (vrátane verejných činiteľov), ak sa domnievajú, že v dôsledku výkonu slobody prejavu a práva na informácie došlo k neoprávnenému zásahu do ktoréhokoľvek z ich základných práv upravených v čl. 16 a čl. 19 ústavy, nakoľko ich postavenie ako verejných činiteľov ich nevyučuje z možnosti uplatňovania občianskoprávnej, prípadne trestnoprávnej ochrany svojej osobnosti.

Podľa tvrdenia odporcu nakoľko aj zamestnanci mestskej polície majú právo na ochranu svojej osobnosti podľa § 11 a 12 Občianskeho zákonníka aj podľa čl. 19 ods. 3 ústavy, jej zamestnanec mal právo „ohradiť sa proti zhromažďovaniu záznamov voči svojej osobe“, ako sa to stalo počas jeho fotografovania v priebehu petičnej akcie navrhovateľom 10. marca 2000. Ako už bolo spomenuté, niet sporu o tom, že aj zamestnanci obecnej polície ako verejní činitelia (podľa § 5 ods. 1 zákona č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii v znení neskorších predpisov) majú právo domáhať sa na súde ochrany svojej osobnosti, do ktorej bolo zasiahnuté niektorou z foriem, pred ktorou chránia fyzické osoby ustanovenia § 11 Občianskeho zákonníka. Nakoľko ale predmetom ochrany podľa tohto ustanovenia sú len rýdzo osobné práva fyzickej osoby ovplyvňujúce rozvoj jeho osobnosti (sú s ním úzko späté), hlavným zmyslom a cieľom takejto občianskoprávnej ochrany je všestranný rozvoj a uplatnenie osobnosti človeka. Toto hľadisko je potom rozhodujúce aj pri určení, ktoré práva fyzickej osoby a v akom rozsahu sú týmto ustanovením Občianskeho zákonníka chránené.

Podľa právneho názoru ústavného súdu za súčasť základného práva na súkromie a ani za prejav osobnej povahy (v zmysle § 11 Občianskeho zákonníka) nemožno u verejného činiteľa – zamestnanca mestskej polície považovať výkon jeho zákonom upravenej služobnej právomoci na verejnosti. Zatiaľ čo do súkromia osôb, a teda aj do predmetu ochrany osobnosti patria zásadne otázky týkajúce sa ich intímnej sféry (písomnosti osobnej povahy, zvukové záznamy prejavov osobnej povahy), v prípade výkonu ústavnej alebo zákonnej právomoci verejných činiteľov na verejnosti ide o diametrálne odlišné otázky verejnej, a nie súkromnej sféry, ktoré nemožno v žiadnom prípade považovať za súčasť ich základného práva na súkromie. Ústavný súd sa rozsahom pojmu súkromie verejného činiteľa už zaoberal v prípade poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, pričom uviedol: „Pojem súkromie sa týka iných stránok života človeka, ako je vzdanie sa alebo nevzdanie sa funkcie poslanca. Uznesenie štátneho orgánu, ktorým tento berie na vedomie vzdanie sa tejto funkcie, nemožno považovať za porušenie nedotknuteľnosti súkromia navrhovateľa“ (I. ÚS 8/97). V prípade výkonu ústavných alebo

zákonnych právomocí verejných činiteľov na verejnosti ide totiž o takú ich činnosť, ktorá podlieha (môže podliehať) rôznym služobným príkazom, usmerneniam, ako aj zákonnému režimu kontroly buď odbornej, alebo laickej verejnosti. Verejnosť sa k spôsobu, akým verejní činitelia vykonávajú svoje ústavné alebo zákonné právomoci, môže vyjadrovať napríklad prostredníctvom otázok, sťažností a pod. Otázkou verejného záujmu je (a v dôsledku uvedeného) preto slobodné získavanie informácií o spôsoboch, akým verejní činitelia vykonávajú na verejnosti svoje ústavné alebo zákonné právomoci. Verejní činitelia si musia byť vedomí toho, že budú vystavení pozornosti verejnosti a budú musieť akceptovať výkon práva na informácie zo strany verejnosti minimálne v tom rozsahu, v akom svoje ústavné alebo zákonné právomoci vykonávajú na verejnosti, resp. v styku s verejnosťou. Takémuto právnemu režimu prirodzene nepodliehajú otázky spadajúce do rozsahu základného práva na súkromie fyzickej osoby. Pre úplnosť možno uviesť, že ak by pôsobenie verejného činiteľa na verejnosti (predstavujúce výkon jeho ústavných alebo zákonnych právomocí) bolo nutné považovať za súčasť jeho základného práva na súkromie, resp. za prejavy jeho osobnej povahy, akékoľvek zásahy do neho (vrátane získavania informácií o spôsobe výkonu tejto právomoci konkrétnym verejným činiteľom) by boli možné len v rámci výnimiek z celkového režimu ochrany a nezasahovania do takto definovaného základného práva na súkromie. V širšom kontexte takéhoto výkladu základného práva na súkromie by preto aj akákoľvek kritika, napríklad zlej povesti toho štátneho alebo samosprávneho orgánu, na ktorého čele stojí alebo v rámci ktorého pôsobí verejný činiteľ, mohla (hoci implicitne) predstavovať zásah do jeho osobných alebo osobnostných práv. Je však zrejmé, že verejného činiteľa a ten orgán, na ktorého čele stojí alebo v rámci ktorého koná, nemožno stotožňovať, nakoľko ide o dva celkom odlišné a samostatné subjekty s rozdielnymi režimami zodpovednosti. Nakoľko výkon zákonnej právomoci verejného činiteľa – zamestnanca Mestskej polície v Prešove na verejnosti nebolo možné (a v dôsledku uvedeného) považovať za prejav jeho osobnej povahy a ani za súčasť jeho základného práva na súkromie, pri výkone práva navrhovateľa na informácie v zmysle čl. 26 ods. 2 ústavy s ním nebol oprávnený spájať zákonné oprávnenie podľa § 12 ods. 1 Občianskeho zákonníka, t. j. privolenie na zhotovenie svojej obrazovej snímky. Uvedené nie je na ujmu tak rešpektovaniu zákonnych podmienok spätých s ďalším rozširovaním takto získaných obrazových snímok, ako aj prípadnému obmedzeniu základného práva na informácie z ďalších dôvodov uvedených v čl. 26 ods. 4 ústavy. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd uzavrel, že postupom mesta Prešov – Mestskej polície v Prešove, ktorej zamestnanec podmienil zhotovenie obrazových snímok zachytávajúcich ho pri výkone jeho zákonnej právomoci na verejnosti svojím privolením, došlo k porušeniu základného práva navrhovateľa P. S. podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy, nakoľko k obmedzeniu výkonu jeho základného práva na informácie odporcom nedošlo z dôvodu „ochrany práv a slobôd iných“ v zmysle čl. 26 ods. 4 ústavy.

Použijúc identickú argumentáciu ústavný súd súčasne rozhodol, že označeným postupom mesta Prešov – Mestskej polície v Prešove došlo aj k porušeniu čl. 10

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, nakoľko tento nebolo možné oprieť o žiadny z dôvodov umožňujúcich obmedzenie práva na prijímanie a rozširovanie informácií uvedených v čl. 10 ods. 2 Dohovoru.

3. K namietanému porušeniu čl. 12 ods. 1 druhej vety ústavy, čl. 13 ods. 1

v spojení s čl. 27 ods. 1 a čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy

Navrhovatelia ďalej namietali, že označenými postupmi mesta Prešov – Mestskej polície v Prešove vo vzťahu k výkonu ich základných práv podľa čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 27 ods. 1 ústavy došlo aj k porušeniu čl. 12 ods. 1 druhej vety ústavy, t. j. „priamo k odňatiu základných atribútov subjektívneho petičného práva“, resp. k „odňatiu jedného zo základných atribútov práva na informácie“. Ústavný súd už vo vzťahu k obsahu a uplatňovaniu ustanovenia čl. 12 ods. 1 ústavy (vrátane neodňateľnosti základných práv) v konaniach o individuálnej ochrane ľudských práv uviedol: „jednotlivé zásady vymenované v čl. 12 ods. 1 Ústavy SR vyjadrujú podstatu základných práv ako prirodzených práv a zároveň majú univerzálny charakter. Preto ich treba chápať výlučne ako ústavné direktívy adresované predovšetkým orgánom pôsobiacim v normotvornej činnosti všetkých stupňov. Vzhľadom na tieto znaky nemôžu plniť poslanie priamo aplikovateľných ustanovení v individuálnych záležitostiach“ (I. ÚS 8/97, I. ÚS 59/97), pričom s ohľadom na ich prirodzenoprávnu povahu je zrejmé, že „znemožnenie ich skutočného (faktického) výkonu ... nespôsobuje zánik týchto práv a slobôd“ (I. ÚS 76/97). Nakoľko ale obmedzenie výkonu základných práv a slobôd v rozpore s ústavnými podmienkami napríklad štátnym alebo samosprávnym orgánom nemá žiaden dopad na ich „prirodzenoprávny“ režim upravený v čl. 12 ods. 1 ústavy, ústavný súd nevyhovел podnetu navrhovateľov v časti namietajúcej porušenie čl. 26 ods. 1 a 2, ako aj čl. 27 ods. 1 ústavy v spojení s jej čl. 12 ods. 1 druhou vetou.

Navrhovatelia ďalej namietali porušenie svojich základných práv podľa čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 27 ods. 1 ústavy v spojení s jej čl. 13 ods. 1. Ústavný súd pri prejednávaní tejto časti podnetu navrhovateľov zohľadnil svoju predošlú judikatúru, v súlade s ktorou „čl. 13 ústavy určuje miesto a úlohy zákonov pri ukladaní povinností a obmedzovaní základných práv a slobôd, v dôsledku čoho smeruje výlučne k zákonodarnému orgánu ...“ (I. ÚS 32/98), a nevyhovел podnetu navrhovateľov v časti namietajúcej porušenie čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 27 ods. 1 v spojení s čl. 13 ods. 1 ústavy postupom iného ako zákonodarného orgánu.

4. K namietanému porušeniu čl. 1 a čl. 2 ods. 1 a 3 ústavy

Navrhovatelia vo svojom podnete napokon namietali, že označeným postupom odporcu došlo aj k porušeniu čl. 1 a čl. 2 ods. 1 a 3 ústavy. V jeho neskoršom doplnení z 25. septembra 2000 však uviedli: „netrváme na vyslovení porušenia čl. 2 ods. 1 ústavy“. Ústavný súd pri prejednaní tejto časti podnetu navrhovateľov zobral do úvahy, že v nej nenamietali porušenie žiadneho zo svojich základných práv, ale

od ústavného súdu požadovali, aby rozhodol o tom, že porušenie ich základných práv podľa čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 27 ods. 1 ústavy znamenalo aj porušenie základných zásad, na ktorých je budovaný právny štát, tak ako sú vymenované v čl. 1 a 2 ústavy. Hoci v konaní o podnete podľa čl. 130 ods. 3 ústavy je ústavný súd oprávnený rozhodovať o porušení označených základných práv a slobôd navrhovateľov, súčasťou tohto konania nie je aj jeho rozhodovanie o tom, či a aké účinky mali takéto porušenia na zásady právneho štátu uvedené v čl. 1 a 2 ústavy. Ústavný súd preto nevyhovel navrhovateľom v časti podnetu požadujúcej vyslovenie porušenia čl. 1 a čl. 2 ods. 1 a 3 ústavy označeným postupom zamestnancov Mestskej polície v Prešove.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. januára 2001